

CHƠI THƠ

Nguyễn Huy Côn

Thích hợp với tôn chỉ của Hội Kiều học Việt Nam vừa thành lập vào tháng 11-2011 ** là “*Nghiên cứu làm phát lộ mọi giá trị, mọi tinh hoa về văn học nghệ thuật, về văn hóa xã hội kết tinh, hội tụ trong truyện Kiều của Nguyễn Du, nhằm tôn vinh, phát huy và bảo vệ di sản văn hóa quý giá của dân tộc Việt Nam*”,

chúng tôi xin giới thiệu một hình thức “Chơi thơ”, có tên gọi là *Kiều tập thơ cổ*. Theo cách chơi thơ này thì người chơi thơ lấy trong các sách của Trung Hoa mỗi chỗ một câu thơ, rồi ghép thành một bài thơ tứ tuyệt đủ niêm luật. Bài thơ vừa ghép ấy như được dịch đúng bằng bốn câu liên tục của truyện Kiều Nguyễn Du. Trích câu nào ở sách nào đều có chú thích ngay ở dòng tương ứng. Cách chơi thơ ấy là của cụ Phan Mạnh Danh, ông ngoại của tác giả bài giới thiệu dưới đây.

Dưới đây xin trích 10 trong số 46 bài thơ từ sách “BÚT HOA”* của tác giả Phan Mạnh Danh (1865-1942) xuất bản năm 1944 và tái bản năm 1953 tại Hà Nội, tái bản năm 2006 tại Houston (Mỹ). Các nhà nho đương thời (Tôn Thất Lương, Hoàng Cảnh Tuân, Trần Trọng Kim...) đánh giá rất cao Tác phẩm này của nhà nho họ Phan ở Hưng Yên. Đúng như lời ông Phạm Quỳnh, thượng thư Bộ Giáo dục khi đó đã viết trong lời tựa:” Ông Phan Mạnh Danh soạn ra tập *Bút Hoa* này, cốp nhặt đến hơn ngàn câu thanh tao điểm lệ trong thơ cổ chữ Hán, đối chiếu với hơn ngàn câu bóng bẩy chải chuốt trong truyện Kiều của ta, ghép vần ghép điệu, lựa lời, nôm với chữ, chữ với nôm, phảng phất xa gần, tựa hồ dịch mà không phải dịch, rất công phu, thật cũng tài tình...”

BÀI 1

桂轮斜照粉楼空
水际花间影淡浓
惆怅东邻千树雪
海棠开溼一庭红

Quế luân tà chiếu phấn lâu không, Tình sử
Thủy tế hoa gian ảnh đạm nùng. Trữ xuân viên
Trù trường đông lân thiên thụ tuyết, Thi lâm
Hải đường khai tậ nhất đình hồng Đường thi

Gương Nga chênh chếch dòm song,

Vàng gieo ngân nước, cây lồng bóng sân
Hải đường lửa ngọn đông lân,
Hạt sương gieo nặng, cành xuân la đà

*
* *

BÀI 2

本来银汉是红墙
青鸟衔笺事渺茫
杨柳阴中睡弱线
黄鹂学语试新腔

Bản lai Ngân hán thị hồng tường, Tân liễu trai
Thanh điểu hàm tiên sự diểu mang. Tình sử
Dương liễu âm trung thùy nhược tuyến, Thanh biệt tài
Hoàng ly học ngữ thí tân xoang. Thi lâm

Thâm nghiêm kín cổng, cao tường,
Cạn dòng lá thắm, dứt đường chim xanh,
Lơ thơ tơ liễu buông mảnh,
Con oanh học nói trên cành mĩa mai.

*
* *

BÀI 3

一年春事到茶醅
已被游蜂探得知
软玉温香谁为惜
悔教雨妒与风吹

Nhất niên xuân sự đáo trà mi, Đường thi
Dĩ bị du phong thám đắc tri. Thi lâm
Nhuyễn ngọc, ôn hương thùy vị tích, Y lâu mộng
Hối giao vũ đố dĩ phong xuy Hồng lâu mộng

Tiếc thay một đóa trà my,
Con ong đã tỏ đường đi, lối về !
Một cơn mưa gió nặng nề,
Thương gì đến ngọc, tiếc gì đến hương.

*
*

BÀI 4

绿满庭前草不除
青风明月夜窗虚
门中依旧桃花笑
人迹条擦感索居

Lục mãn đình tiên thảo bất trừ , Tống thi
Thanh phong minh nguyệt dạ song hư . Kim cổ kỳ quan³
Môn trung y cịu đào hoa tiếu , Thi lâm
Nhân tích tiêu điều cảm sách cư. Thập mỹ

Đây vườn cỏ mọc lau thưa,
Song giăng quạnh quẽ, vách mưa rã rời;
Trước sau nào thấy bóng người,
Hoa đào năm ngoái còn cười gió đông.

*
* *

BÀI 5

春风归去几凄迷
村墅马摇金勒嘶
伫立花间看客过
一鞭争逐夕阳低

Xuân phong qui khứ kỷ thê mê, Thi lâm
Thôn thụ mã dao kim lạc tê. Thi lâm
Trữ lập hoa gian khan khách quá, Trụ xuân viên
Nhất tiên tranh trục tịch dương đê. Đường biệt tài

Dùng dằng nửa ở nửa về,
Nhạc vàng đầu đã tiếng nghe gân gân.
Trông chừng thấy một văn nhân,
Lông bông tay khấu bước lần dặm băng.

*
* *

BÀI 6

忙鞋隐步落花溪
景色风光入品题
溪下一泓流水碧
小桥斜傍夕阳低

Mang hài ẩn bộ lạc hoa Khê, Thi lâm
Cảnh sắc phong quang nhập phẩm đề. Thập mỹ
Khê hạ nhất hoằng lưu thủy bích, Tô ngọc tuyền
Tiểu kiều tà bạng tịch dương đê. Thi lâm

Bước lần theo ngọn tiểu Khê,
Nhìn xem phong cảnh có bề thanh thanh.
Nao nao dòng nước uốn quanh,
Nhịp cầu nho nhỏ cuối ghềnh bắc ngang.

*
* *

BÀI 7

一般情爱两和谐
琴瑟鸣窗诗作媒
杯酒局棋消永昼
梅梢又认月花来

Lưỡng ban tình ái lưỡng hòa hài , Thi lâm
Cầm sắt minh song thi tác môi. Thi lâm
Bôi tửu, cục kỳ tiêu vĩnh trú, Tống thi
Mai sao hựu nhận nguyệt hoa lai. Đường biệt tài

Hai tình vẹn vẽ hòa hai,
Chẳng trong chãn gối, cũng ngoài cầm thơ.
Khi chén rượu, khi cuộc cờ,
Khi xem hoa nở, khi chờ trăng lên.

*
* *

BÀI 8

卿家金古两仙娥
姊妹风青自一家
丰彩十分春欲动
不知是雪是梅花

Khanh gia kim cổ lưỡng tiên nga, Đàm doanh
Tử muội phong tình tự nhất gia. Tùy viên toàn tập
Phong thái thập phần xuân dục động, Thi lâm

Bất tri thị tuyết, thị mai hoa

Thi lâm

Đâu lòng hai ả tố nga,
Thúy Kiều là chị, em là Thúy Vân.
Mai cốt cách, tuyết tinh thần:
Mỗi người một vẻ, mười phân vẹn mười.

*
* *

BÀI 9

秋 廉 风 倦 燕 双 高
月 下 星 前 早 已 交
绣 阁 焚 香 深 漫 候
乞 灵 还 倩 郁 纶 袍

*Thu liêm phong quyển yến song cao,
Nguyệt hạ, tinh tiền, tảo dĩ giao.
Tú các phân hương thâm mạn hậu,
Khuất linh hoàn thiến uất luân bào.*

Trùng viên mộng
Tái sinh duyên
Liễu trai
Tình sử

Đêm thu gió lọt song đào,
Nửa vầng trăng khuyết, ba sao giữa trời;
Nén hương đến trước Thiên đài
Nỗi niềm khăn chửa cạn nhời vân vân.

*
* *

BÀI 10

斜 月 当 空 光 照 椽

春愁压梦苦难醒
眼前忽见多娇女
一半风流一半清

Tà nguyệt đương không quang chiếu màn, Thi lâm
Xuân sâu áp mộng khổ nan tỉnh. Tình sử
Nhãn tiền hốt kiến đa kiều nữ, Tái sinh duyên
Nhất bán phong lưu, nhất bán thanh Thi lâm

Chênh chênh bóng nguyệt xế màn,
Tựa lan, nương triện, một mình thiu thiu,
Thoắt đâu thấy một tiểu kiều,
Có chiều phong vận, có chiều thanh tân.

*** Phan Mạnh Danh- BÚT HOA-Tập thơ cổ. Houston, 2006